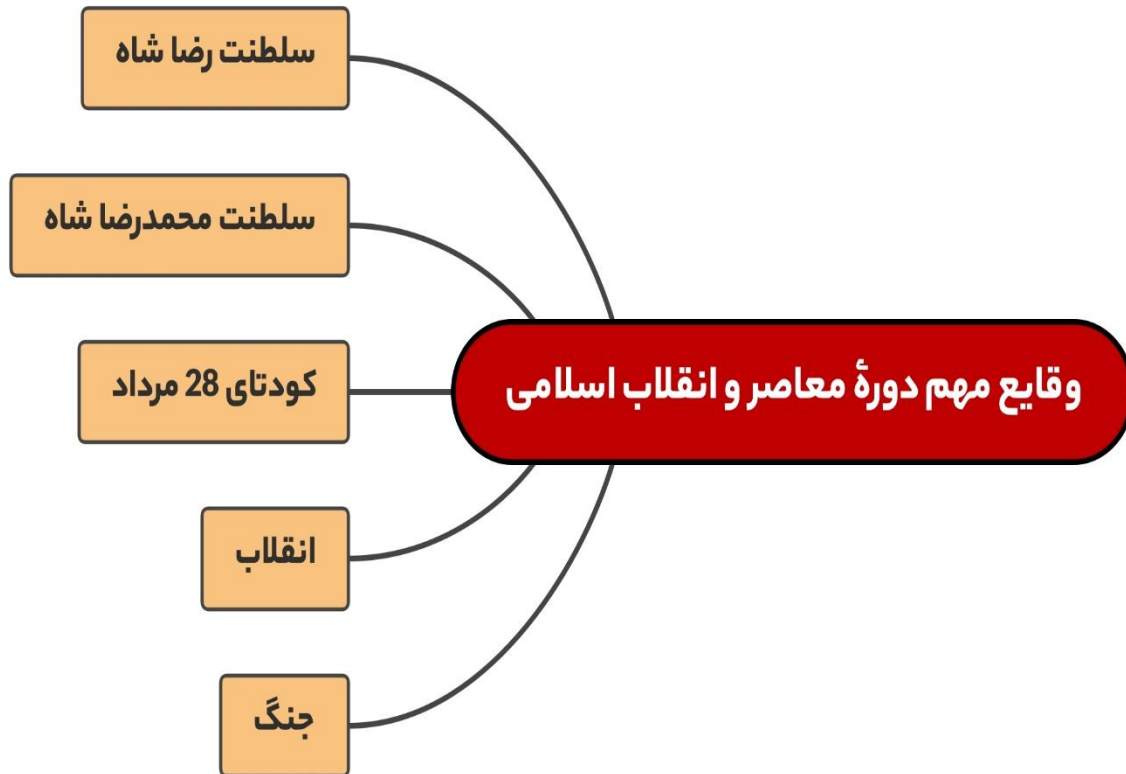

وضعیت عمومی ادبیات ایران

قبل از انقلاب

دوره رضاشاه 1304-1320

مدرن کردن همه ابعاد جامعه

توجه به نوآوری در ادبیات

تحولات همراه با استبداد و ارباب آزادی خواهان

گرایش به اندیشه های باستان گرایی

گرایش به شعرهای ترجمه ای

دوره محمدرضاشاه 1320-1357

دادن آزادی های نسبی سیاسی و اجتماعی

گسترش و تثبیت ادبیات

در پیش گرفتن سیاست های نادرست

انزوای برخی روشن فکران

بعد از انقلاب

ایجاد دگرگونی در فضای فرهنگی و هنری جامعه

به وجود آمدن فضای تازه در شعر و نشر

به کارگیری مضامین مذهبی و عرفانی: شهادت، جهاد، ایثار، آزادگی، عشق

رشد طنز و انتقاد اجتماعی

جریان‌های شعری

قبل از انقلاب

دوره اول دوره سلطنت رضاشاه از سال ۱۳۰۴ تا شهریور ۱۳۲۰

دوره درخشش نیما

جدال بر سر شعر کهنه و نو

دوره دوم از آغاز حکومت محمدرضا تا کودتای ۲۸ مرداد ۱۳۳۲

داشتن فضای سیاسی آزادتر نسبت به دوره قبل

چاپ و انتشار اشعار نیما و دیگر نوگرایان در نشریات مانند روزگار نو و سخن

مهمترین حادثه ادبی: تشکیل اولین کنگره نویسندگان و شاعران ایران در تیر ۱۳۲۵ ش

رواج شیوه نیما

دوره سوم از کودتای ۲۸ مرداد ۱۳۳۲ تا قیام ۱۵ خرداد ۱۳۴۲

حاکمیت دوباره استبداد

رواج شعر نو تغزلی (عاشقانه) به عنوان گسترده‌ترین
جریان ادبی زمان خود به علت تقویت شدن از طرف حکومت

پیامدهای کودتای ۲۸ مرداد

ایجاد یأس و سرخوردگی در میان روشنفکران و شعرا

رواج یافتن جریان سمبولیسم اجتماعی یا شعر نو حماسی

توجه به مسائل سیاسی و اجتماعی و مشکلات و آرمان‌های مردم

دوره چهارم از سال ۱۳۴۲ تا ۱۳۵۷

شکل‌گیری مفهوم تازه‌ای از مبارزه

متشجع بودن فضای جامعه

مسیر عمده شعر: اجتماعی و حماسی

مضمون شعر: بیشتر نقد اجتماعی

جریان های شعری

بعد از انقلاب

جریان کمال یافته و پیشکسوت

هماهنگی و همراهی شاعران با ارزش ها و مفاهیم تازه شکل گرفته در اجتماع

ادامه دهندگان جریان های ادبی قبل از انقلاب

ادامه روند سابق خویش و متأثر از ادبیات جهان

مهاجرت عده ای از شاعران و نویسندگان به خارج از کشور

توجه به آثار ادبی همزمان با انقلاب در داخل کشور

شاخه جوان ادبیات پس از انقلاب

آغاز فعالیت: بعد از انقلاب

منادی اندیشه های انقلابی

متأثر از انقلاب و مفاهیم رایج آن در الفاظ بی مایه و تصاویر شعری خود

ویژگی‌های نثر و رمان

قبل از انقلاب

مضامین: مبارزه و پایداری

حاکمیت اضطراب سیاسی و ترس بر داستان‌های این دوره

رواج داستان کوتاه

ترجمه آثار داستانی آمریکای لاتین

همدردی با ستم‌دیدگان دنیا

کثرت نویسندگان

استفاده از زبان عامیانه

رواج داستان‌نویسی با ترجمه رمان‌های داستان‌های اروپایی

تغییر روش تاریخ‌نویسی و تحقیق در مسائل ادبی

از طریق آشنایی با تحقیقات اروپایی

ویژگی‌های نثر و رمان

بعد از انقلاب

دهه ۶۰

- رشد و تکامل طبیعی داستان‌نویسی
- حضور کم‌رنگ جوانان در داستان‌نویسی
- به داستان درآمدن تحولات سیاسی و اجتماعی به دست نویسندگان پیشکسوت
- حضور پررنگ داستان کوتاه در نسل جوان انقلاب به علت عدم مهارت کافی و آشنایی با آثار گذشتگان و ادبیات جهان
- گرایش به نوشته‌های سیاسی، اجتماعی و انقلابی
- رونق فضای نشر و نگارش در کشور
- فعالیت مجدد کانون نویسندگان و جدایی حزب توده از این کانون
- شرایط سیاسی و جنگ تحمیلی
- ایجاد دو جبهه
- نویسندگان مذهبی حامی انقلاب
- نویسندگان دگراندیش

دهه ۷۰

- اوج شکوفایی رمان‌نویسی
- نویسندگان مذهبی
- ثبت خاطرات حماسه‌های دوران جنگ، عوالم معنوی و مفاهیم نوظهور
- نویسندگان دگراندیش
- جزئی‌نگری به تضادها و تناقض‌های روحی انسان معاصر
- رواج خاطره‌نویسی و زندگی‌نامه‌نویسی
- رشد نوشتن قطعه ادبی و ادبیات نمایشی

شاعران و نویسندگان قبل از انقلاب

معروف ترین شاعران

پروین اعتصامی

محمدحسین شهریار

فریدون توغلی

نادر نادرپور

فریدون مشیری

نصرت رحمانی

فروغ فرخزاد

منوچهر آتشی

منوچهر شیبانی

اسماعیل شاهرودی

مهدی اخوان ثالث

احمد شاملو

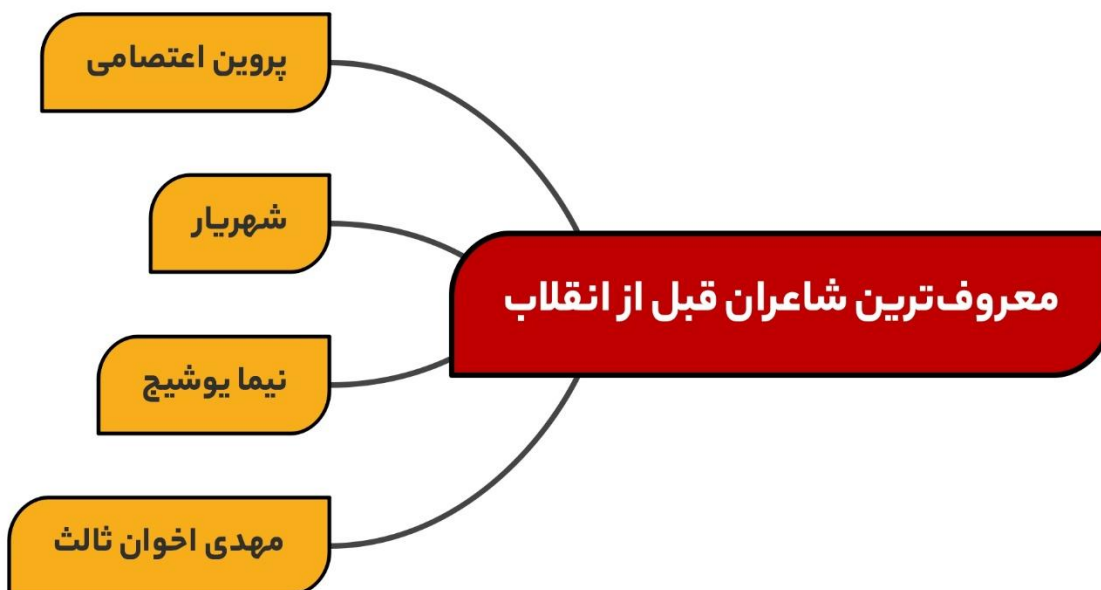
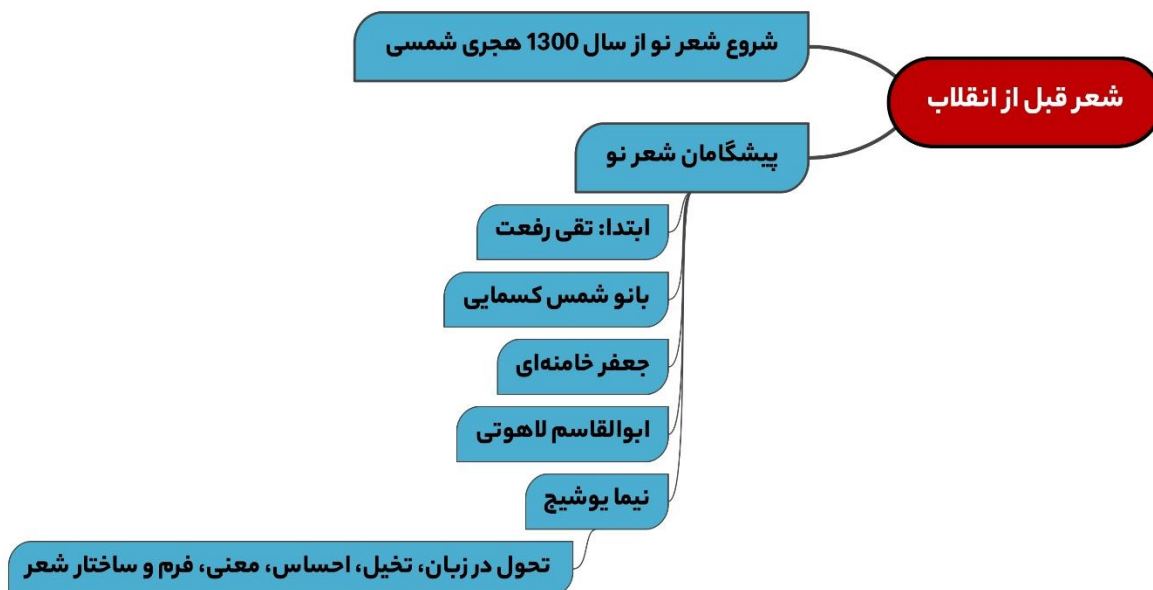
سیاوش کسرای

پرویز ناتل خانلری

حمید مصدق

مهدی حمیدی شیرازی

هوشنگ ابتهاج

معروف‌ترین شاعران قبل از انقلاب

پروین اعتصامی

نام: رخشنده اعتصامی
معروف به: پروین

آثار: دیوان اشعار

عنوان: بانوی مشهور شعر فارسی

پدر: یوسف اعتصام الملک آشتیانی - او از فضیلتی زمان
بود و در تربیت اخلاقی و ادبی وی نقش بسیار داشت

ویژگی: قصیده به سبک ناصر خسرو و به روانی و لطافت شعر سعدی

اوج سخن پروین: قطعات

ویژگی قطعات: توجه به شیوه انوری و سنایی

ویژگی برخی اشعار: داشتن حالت مناظره میان دو انسان جاندار یا شیء

دلیل تمایز شعر پروین: شکل تصرف وی در مضامین و کیفیت ارائه آنها

موضوعات شعر

اوضاع نامطلوب سیاسی - اجتماعی

مضامین اخلاقی و پند و اندرز

نمونه شعر

در آن سرای که زن نیست، انس و شفقت نیست
در آن وجود که دل مرده، مرده است روان

معروفترین شاعران قبل از انقلاب

محمدحسین بهجت تبریزی - شهریار

آثار: دیوان اشعار منظومه ((حیدربایه سلام))

عنوان: از بزرگترین شاعران غزل سرای معاصر

ویژگی

سرودن شعر به زبان فارسی و ترکی آذری

ارادت به حضرت علی ع

موضوع ((حیدربایه سلام)): اصالت فرهنگی و زیبایی‌های روستای زادگاه شهریار

ویژگی‌های غزل سرایی

داشتن طبعی لطیف و احساسی رقیق

تأثیر پذیری از غزل سرایان نامی ایران به ویژه حافظ

نمونه شعر

باز امشب ای ستاره تابان نیامدی

بازای سپیده شب هجران نیامدی

معروف‌ترین شاعران قبل از انقلاب

علی اسفندیاری - نیما یوشیج

آثار: دیوان اشعار / شعر (افسانه) / شعر (ققنوس)

عنوان: بنیان‌گذار شعر نو / پدر شعر نو

اقدامات نیما

تلاش برای نزدیک کردن شعر به هنجار نثر و سادگی

تلاش برای ایجاد تغییر در قالب، زبان و مضمون شعر

استفاده از واژگان روزمره، عامیانه و نو

ایجاد نوآوری و کاربرد ترکیب‌های تازه

منظومه (افسانه): بیانیه شعر نو - سال ۱۳۰۱ ه.ش

مهم‌ترین ویژگی‌ها

تغییر در آوردن جایگاه قافیه

نگاه نو و نگرش عاطفی به واقعیات ملموس

سیر آزاد تخیل

نزدیکی به ادبیات نمایشی

تثبیت جریان نوگرایی شعر: نیما با سرایش ققنوس - در سال ۱۳۱۶

فعالیت نیما از ۱۳۰۱ تا ۱۳۱۶: تدوین چارچوب و طرح کار خود

دلیل تمایز نیما از دیگر نوگرایان: با برنامه بودن

مهم‌ترین کار نیما در شعر ققنوس:

ایجاد تغییراتی در اصول و ضوابط شعر سنتی

تکامل بخشی به تجدد که از مشروطه آغاز شده و به شعر (افسانه) رسیده بود

نمونه شعر - سرآغاز منظومه افسانه:

در شب تیره دیوانه ای گاو / دل به رنگی گریزان سپرده / در دره سرد و خلوت نشسته /
... همچو ساقه گیاهی فسرده / می‌کند داستانی غم‌آور

معروفترین شاعران قبل از انقلاب

مهدی اخوان ثالث

آثار: «آخر شاهنامه»، «زمستان»، «از این اوستا»

عنوان: یکی از موفق‌ترین رهبران شعر نیمایی

ویژگی‌ها

بیان روایی و داستانی

حماسی بودن زبان

کهن گرایی

به کارگیری ترکیبات زیبا و خوش آهنگ

کاربردهای نحوی سبک خراسانی

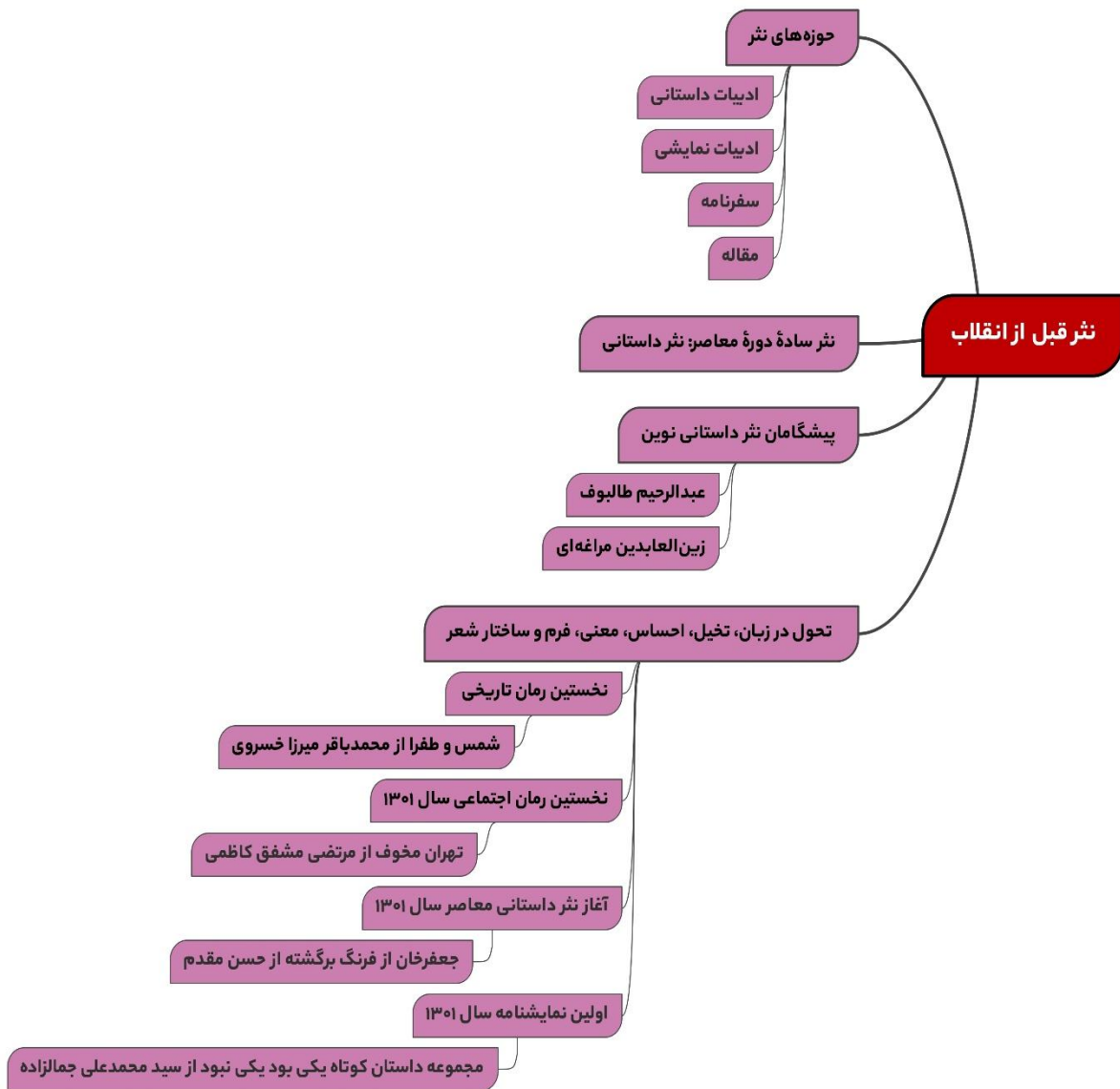
ویژگی شعر

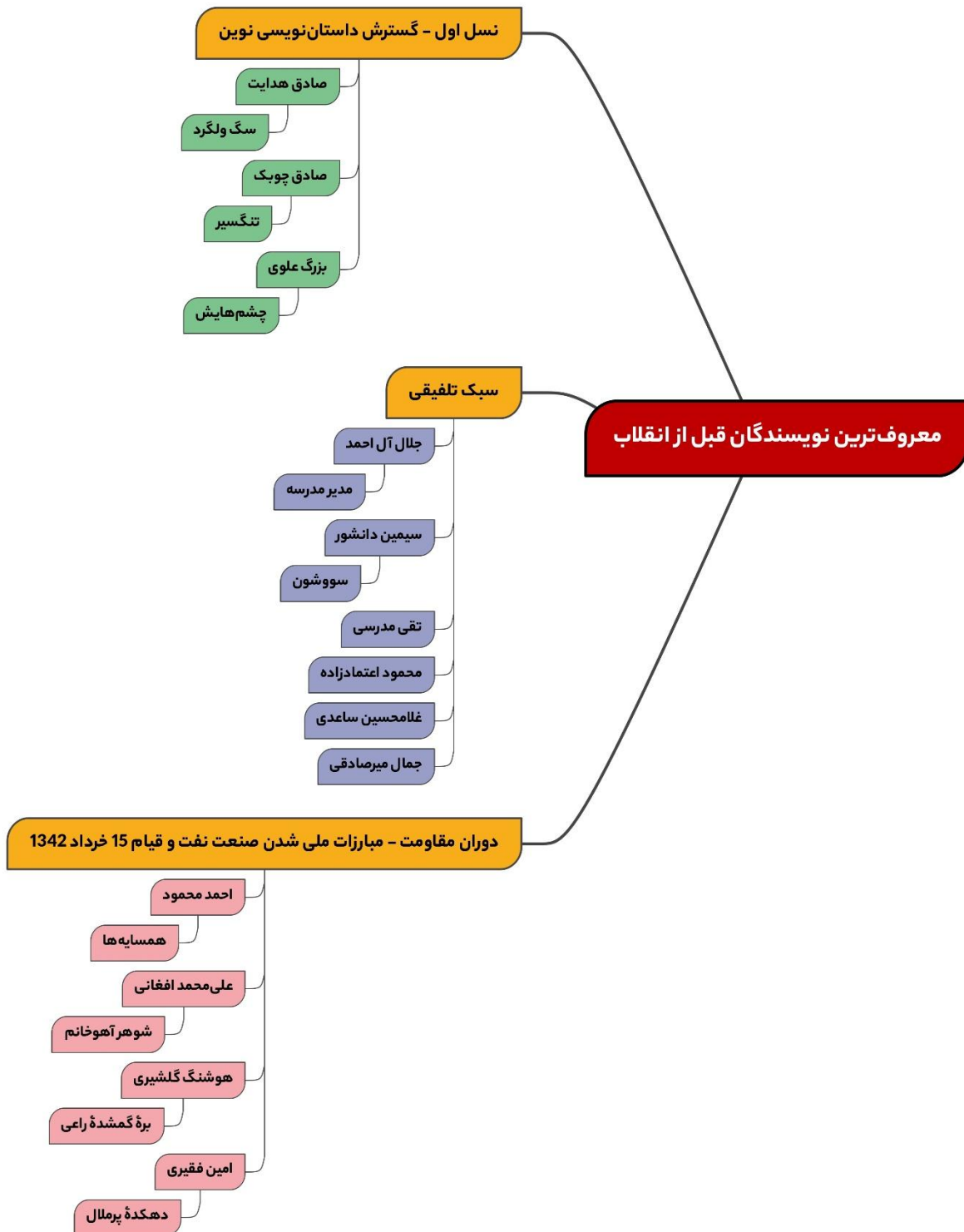
داشتن موضوع اجتماعی و انعکاس حوادث زندگی مردم

داشتن زبان نمادین در بیشتر اشعار

نمونه شعر

سلامت را نمی‌خواهند پاسخ گفت / سرها در گریبان است / کسی سر برنیارد کرد پاسخ
گفتن و دیدار یاران را / نگه جز پیش پا را دید نتواند / که ره تاریک و لغزان است / و گر دست
... «محبت سوی کس یازی / به اکراه آورد دست از بغل بیرون / که سرما سخت سوزان است

معروف‌ترین نویسندگان قبل از انقلاب

محمد علی جمال‌زاده

آثار: یکی بود یکی نبود، راه آب نامه، تلخ و شیرین

عنوان: آغازگر داستان نویسی فارسی به شیوه نوین با مجموعه داستان یکی بود و یکی نبود

تولد و تحصیل:

او در خانواده‌ای روحانی در اصفهان به دنیا آمد و در تهران تحصیل کرد و پس از آن به کشورهای دیگری مثل لبنان فرانسه و آلمان رفت

ویژگی‌های داستان نویسی:

توجه بیشتر به سبک نویسندگی و کاربرد کلمات عامیانه و متداول و توجه کمتر به محتوا

نزدیک کردن کلام به طبع خوانندگان

ادامه دهنده راه افرادی مثل زین العابدین مراغه‌ای در «سیاست نامه» ابراهیم بیگ و علی اکبر دهخدا در «چرند و پزند»

معروف‌ترین نویسندگان قبل از انقلاب

جلال آل احمد

آثار

داستان «زیارت» (مجموعه داستان)

داستان مدیر مدرسه (رمان)

دید و بازدید (مجموعه داستان)

«سه تارا» (مجموعه داستان)

خسی در میقات (سفرنامه حج)

«ارزیابی شتاب زده» (مقاله)

تولد و تحصیل: او در خانواده‌ای مذهبی متولد شد و در جوانی چند ماه در نجف درس طلبگی خواند

اقدامات پس از بازگشت به ایران: پیوستن به احزاب سیاسی و بعد از آن روی آوردن به معلمی و نویسندگی

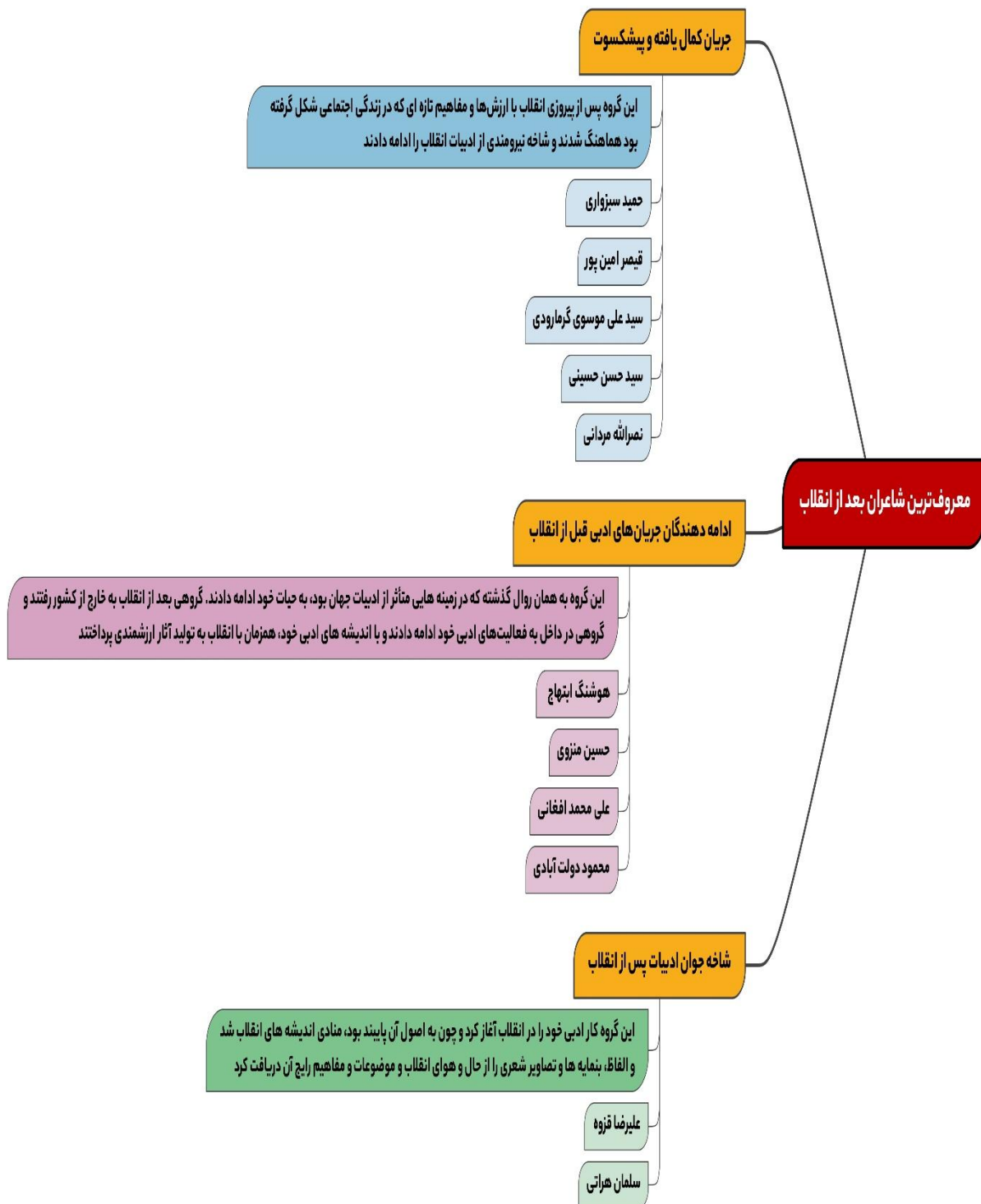
اولین داستان: «زیارت» (این داستان در مجله سخن چاپ شد).

مشهورترین اثر: داستان بلند «مدیر مدرسه»

ویژگی نثر «مدیر مدرسه»: داشتن نثر تلگرافی (نثر پرشتاب و بریده بریده)

توانایی‌ها: داستان نویسی، تک نگاری، سفرنامه نویسی، مقاله نویسی انتقادی، و ترجمه

معروف‌ترین شاعران بعد از انقلاب

علی موسوی گرمارودی

آثار

«صدای سبز»

«خواب ارغوانی»

«گوشواره عرش»

«برآشفتن گیسوی تاک»

عنوان: از پیش‌تازان شعر مذهبی قبل از انقلاب بود

او بعد از انقلاب نیز به آرمان‌ها و اهداف مذهبی و انقلابی وفادار مانده است.

قالب‌های مورد استفاده

غزل

قصیده

شعر سپید

معروف‌ترین شاعران بعد از انقلاب

سلمان هراتی

آثار

«از آسمان سبز»

«از این ستاره تا آن ستاره» (ویژه نوجوانان)

«دری به خانه خورشید»

عنوان: از شاعران نواندیش و معروف شعر انقلاب

این معلم خوش ذوق در سال ۱۳۶۵ و در سن جوانی و در حادثه رانندگی جان خود را از دست داد.

معروف‌ترین نویسندگان بعد از انقلاب

محمد رضا سرشار - رضا رهگذر

نام: محمد رضا سرشار معروف به «رضا رهگذر»

عنوان: از نویسندگان مشهور معاصر در حوزهٔ نویسندگی کودکان و نوجوانان

آثار در حوزهٔ قصه‌های کودک و نوجوان

«آگه بابا بمیره»

«مهاجر کوچک»

مهمترین حوزه‌های فعالیت

قصه نویسی

قصه گویی

تدریس و فعالیت در نشریات تخصصی و مباحث پژوهشی

فعالیت‌های مطبوعاتی در مجله‌های رشد دانش آموز، قلمرو، سوره و پویش

معروف‌ترین نویسندگان بعد از انقلاب

علی مودنی

از جمله نویسندگان معروف عصر انقلاب

آثار

«سفر ششم»

«ملاقات در شب آفتابی»

«دلاویزتر از سبز»

حوزه‌های فعالیت:

داستان کوتاه

داستان بلند

رمان

نمایشنامه

فیلم نامه

ویژگی وی در ادبیات دفاع مقدس: داشتن رویکردی خاص و عمیق به مسائل

